

Asia: VN/9904/2025

Lausuntopyyntö väylälakien muutostarpeiden arviomuistiosta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot arviomuistiosta

Ratalain muuttaminen yksityisraiteiden sääntelyn osalta on tarpeellista ja kiireellistä, koska nykyinen laki ei sovellu merkittävien uusien ratahankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen hankeyhtiömallilla.

Yksityisraiteita koskeva sääntely

On tärkeää ja perusteltua, että yksityisraiteista voidaan tunnistaa ja erotella sellaiset rataosuudet ja hankkeet, joilla on huomattavaa yleistä merkitystä liikennejärjestelmän, julkisen liikenteen ja/tai muiden ulkoisvaikutusten kannalta. Näihin hankkeisiin tulisi soveltaa samoja suunnittelun, vaikutusarviointien, tiedotuksen ja kuulemisen velvoitteita ja menettelyjä kuin valtion hankkeisiin.

Uusien merkittävien rataosuuksien kohdalla tulisi velvoittaa sekä hankearvioinnissa että jälkiarvioinnissa huomioimaan suunnittelualuetta laajemmat vaikutukset liikennejärjestelmään ja maankäyttöön; valtakunnallisen rataverkon muutoksilla on niin merkittäviä vaikutuksia, että yhtiöiden omien intressien mukainen harkinta ei ole riittävä, vaan velvoite yhdenmukaisin menettelyin tehtäviin julkisiin arviointeihin on tarpeellinen yleisen edun turvaamiseksi.

Rautatieturvallisuuden kannalta on tarpeellista, että erityisesti korkean nopeustason rataosilla myös yhtiömuotoisilla ratahankkeilla on edellytykset suoja- ja näkemäalueiden turvaamiseen sekä tasoristeysten ja ylityspaikkojen rajoittamiseen kuten valtion rataverkolla.

Sellaisiin julkisen toimivallan käyttöön rinnastettaviin toimenpiteisiin, joilla on vaikutuksia kolmansien osapuolten kuten suunnittelualueen kiinteistönhaltijoiden oikeuksiin, tulisi edellyttää viranomaisen myöntämää lupaa tai valtuutusta.

Lisäksi korostamme, että valtakunnallisen liikennejärjestelmän kannalta merkittäviä yhteyksiä palvelevat radat tulisi ennen käyttöönottoa siirtää Väyläviraston hallintaan yhdenmukaisen ratakapasiteetin jaon, liikenteenohjauksen, kunnossapidon ja yleisesti rataverkon saumattoman toiminnan varmistamiseksi, ja lainsäädännössä tulisi varautua tähän siirtoon ratahankkeen

toteuttajan ja radan haltijan vastuiden ja oikeuksien määrittelyssä. Turvallisuuden ja varautumisen kannalta on myös tärkeää, että koko valtakunnallista rataverkkoa hallitaan viranomaisvastuulla ja -valtuuksilla.

Tutkimusoikeussääntely

-

Kiinteistökohtainen meluntorjunta

Arvioitaessa kiinteistökohtaisten ja väylän melulähteellä tehtävien meluhaittojen torjuntatoimien vaikutuksia ja kustannustehokkuutta tulee erityisesti uusien ratojen ja asemanseutujen kehitykseen liittyvien hankkeiden suunnittelussa huomioida myös kaavoitushankkeiden mukaisten tulevien kiinteistöjen suojaaminen ja pyrkiä kokonaisedullisiin ratkaisuihin.

TEN-T-asetukseen liittyvät lainsäädännön kehittämistarpeet

Kaupunkisilmukohtia koskevien ja muiden EU-säädöksistä seuraavien velvoitteiden (mm. tietojen toimittaminen ja kerääminen, esteettömyys ja avustaminen, matkustajan oikeudet) kannalta on tärkeää selkiyttää vastuita ja rajauksia radan haltijan, aseman haltijan ja paikallisen liikenteen viranomaisen välillä erityisesti tärkeimpien rautatieasemien ja niihin liittyvien terminaalien osalta.

Tunnelidirektiivin täytäntöönpanon täydentäminen

-

Varautumista ja häiriötilanteita koskeva sääntely väylälaeissa

-

Arviomuistiossa esitetyt muut muutostarpeet

Yhteismenettelyn mahdollistaminen YVA-menettelyssä kaavoituksen yhteydessä on perusteltua, koska ratahankkeilla on merkittäviä vaikutuksia maankäytön kehittämiseen ja menettelyjen yhteensovittaminen voi edistää sekä käsittelyn sujuvuutta että lopputuloksen laatua.

Väyläinfraa koskevien tietojen tarpeellista ja hallittua luovuttamista tulisi helpottaa hankeyhtiöiden ja infran kehittäjien lisäksi myös liikennepalvelun järjestämisestä vastaaville viranomaisille.

Ratasuunnitelman hyväksymisen 4 vuoden määräaika on perusteltua poistaa.

Oletteko tunnistaneet väylälaeissa muita muutostarpeita kuin arviomuistiossa käsitellyt?

-

Muut huomiot

-

Sinisalo Kimmo
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä